

nului direct al părintelui G. Murășianu, Ioan Ceghi sen., Iacob Moldovan, Petru Tarța, Andrei Botiș, Vasile Șuta, Grigore Borota, Grigore Bontea, Vasile Pop, Vasile Tot, Maria Indrei măr. Pinteia, Ioan Ceghi iun., Ioan Varju, Augustin Cadar, Ștefan Șoncodi tânăr, Pavel Șoncodi, Maria Andor m. Tarța, George Tarța bătr., Grigore Balla, Ioan Szillágyi, Ioan Torsan, George Șuta, Mihail Gărdus, Petru Rațiu, Alexandru Pop, Vasile Serény, Ioan Valeanu, Pavel Varju, Vasile Borota, Romul Bontea, ca membrii unei cete de mai multe sute de inși, trimițând acasă copiii din școală, incuind fără drept ușile școlii (önkényesen) și luând cheile la ei, (?) au făcut înel în jurul locțiitorului episcopesc și pretorelui (körülfogták) și amenințând au strigat:

„Nu ne trebuie popă ungar!”

„Să nu-l lăsăm să intre!”

„Dați în jandarmi, nu-i iertat nici să puște, nici să împungă!”

Iar Andrei Botiș și Vasile Serény (pe asta știu că de geaba l'au poreclit ungurește! — N. R.) apucând furci de fier, Vasile Pap cu un ciomag de fier, Ioan Varju, Paul Șoncodi, Grigore Bontea, Augustin Cadar, Vasile Pap, Ștefan Șoncodi iun., Vasile Tot, Ioan Ceghi sen., Iacob Moldovan, Petru Tarța, cu featuri de lemn ridicate amenințător, l'au reținut pe locțiitorul episcopesc dela exercițiul funcției sale oficiale, iar pe pretorele prim și pe jandarmi i-au împiedecat cu amenințări periculoase și cu forță, de-a face ordine — Indrei Maria, m. Pinteia și Maria Andor măr. Tarța, lovind cu pietri au atacat cu fapta pe locțiitorul ep. și pe pretorele, cari se îndepărtau în trăsura.

Fac propunerea

ca acuzații arestați, anume 1) George Murășianu, 2) Ioan Ceghi sen., 3) Iacob Moldovan, 4) Petru Tarța, 5) Andrei Botiș, 6) Grigore Borota, 7) Grigore Bontea, 8) Vasile Pap și 9) Vasile Tot să rămână deținuți și de-aci încolo.

Cu privire la minorii (fiatalkoru = cei fără vrâsta de 18 ani, N. R.) Vasile Șuta și Romul Bontea propun, ca

1. Să se numească pe seama lor apărător din oficiu, la pertractarea publică.

2. Să se aleagă pe seama lor un patron potrivit.

3. Să se câștige datele cu privire la mediul în care trăiesc.

4. Să fie avizate, pentru apărarea intereselor acestora, comitetul de patronaj, sau, în lipsă comitetul camerei de avocați.

5. Să fie înștiințat scaunul orfanal, cu rugarea ca acesta să înainteze tribunalului actele ce pot fi de interes pentru personalitatea minorilor.

B.

Acuza ridicată împotriva lui:

32. Mezei Ioan, 19 ani, gr. cat., Mm., pâlmas — nu o mai susțin, și propun sistarea procedurii, cf. § 128 din Proc. p.

MOTIVELE

Prin bulla papală „Christifideles graeci” datată din 8 Iunie 1912, s'a înființat o nouă dieceză pentru credincioșii romano-catolici(?) de rit grecesc: episcopia de Hajdudorogh.

După cum spune bulla, la noua dieceză s'au împărțit numai astfel de parohii gr. cat. ale căror poporeni sau vorbesc de tot(?) ungurește sau, cu toate că vorbesc și românește, dar înțeleg și vorbesc și ungurește.

Parohiile Hajdudorogului s'au luat dela diecezele de Eperjes, Muncaci, Gherla, Oradea-Mare și Blaj.

Între parohiile luate și anexate este și comuna Moftinul-mic, apartinătoare, înainte episcopiei de Oradea-mare.

O parte a preoților cu buze românești(?) însă, pârându-li-se(?) că înființarea noii dieceze le jignește naționalitatea, nu se putu împăca cu noua situație, ci se opinti din răspuțeri ca să restabilească situația de mai înainte. — Bine înțeles, după publicarea bullei papale, împotrivirea pe față nu mai era cu putință, fără de

7) Ai putea să recunoști d. procuror, că V'au dovedit ei îndeajuns, cât de românesc li-e — sufletul!!

N. Red.

a ataca raporturile de supunere ierarhică, și fără de-a pune în primejdie beneficiul preoțesc.

Astfel, preoții cu buze românești, nemulțumiți, urmară pe-ascuns acțiunea pornită pe față înainte de publicarea bullei, făcând pe credincioșii lor, cei mai mulți de-o cultură inferioară) ușor de trași pe sfoară, incapabili de a-și cumpeni faptele — să creadă, că Maghiarii vreau să le răpească limba și legea, prin noua episcopie. (Acela e prost, care nu-i în stare să înțeleagă, că astia-i așa!!!!... N. R.)

La fel s'a întâmplat și în Moftinul-mic, unde locuitorii, deși este o parte cu grai românesc, vorbesc ungurește aproape până într'unul. (Credincioșii gr. cat. toți sunt Români. — N. R.)

Acțiunea preoților cu buze românești o diriguia o organizație centrală, numită „comisia de cincizeci”, aleasă în 29 Mai 1912, la adunarea naționalistă(!) românească, ținută în Alba-Iulia, cu permisul ministrului de interne ungar... (o ironie picană! — N. R.) încă înainte de publicarea bullei. Dar comisia asta de 50, mai târziu, ne mai având permis dela ministru?), țin în taină și după publicarea bullei, adunări, în Cluj, Baia-mare, Careii-mari, Sătmăr, și alte orașe, la cari adunări s'au adus hotărâri secrete cu privire la acțiunea îndreptată în contra episcopiei gr. cat. de Hajdudorog.

Nunțul apostolic din Wien, cu circulară datată din 17 Nov. 1912, și trimisă cu rețepisă, recomandat, fiecărei parohii (nu preotului N. R.) dăduse de știre, amăsurat înțelesului (?) avut cu sf. Scaun, fiecărui preot alăturat la H., că în 17 Nov. 1913 (??) intră în vigoare (?) episcopia de H. și că guvernarea apostolică s'a incredințat lui Antoniu Pap, episcop de Muncaci.

Ep. de M., Antoniu Pap, a făcut arondarea administrativă a diecesei cu circulara nr. 70, datată în 6 Ianuarie 1913, iar prin decretul 124/1913 autoriză pe Mihail Jaczkovics, vicar și locțiitor extern și inspector școlar suprem, să viziteze bisericile și școlile din comitatul Sătmăr. Sub nr. 720/1913 mai dase acestuia autorizație specială, ca în afară de școlile — unde va crede că e de lipsă (?) să facă inspecție și unora dintre preoți și parohii. (Asupra acestui pasaj vom reveni. Aci se tradează o perfidie!)

Auzind de bullă, încă înainte (?) de publicare, George Murășianu, trimise în 17 Sept. 1912, o depeșă de protestare, redactată latinește, către Scapinelli, nunțul apostolic, în Viena, în care depeșă era:

„Grațul și legea strămoșilor le vom păstra până la ultima picătură de sânge, și le vom apăra în contra atentatului tiran săvârșit prin bulla „Christifideles”. Pregătiți grozave lucruri, Voi o să vedeți urmările!” — Credincioșii și parochul din Moftinul mic.)*

*) Originalul depeșii:

Excellentissimo Scapinelli Nuntio Apostolico Wien.

Voces nostras ad caelum levantes, contra avulsionem nostram a sinu matris, dum tempus habetis, monemus, nolite asum temerarium consummare. Ipsi videbitis, nos apertimus oculos vestros ut clare videatis, coeci, si permanetis, in baratrum compromissionis detrudetis Papam.

Fideles et parochi.

În același timp făcu pe 16 credincioși ai săi să iscălească o hârtie, în care se spune, că depeșa s'a scris și trimis cu învoirea lor, și în interesul bisericii lor. Hârtia aceasta alăturată la acte sub nr. 1 s'a găsit la perchiziția domiciliară, făcută în casa lui George Murășianu.

Mai târziu când Antoniu P., în circulara nr. I., datată 21 Nov. 1912, în legătură cu circulara din 17 Nov. a nunțului, avizase și el despre înființarea noii dieceze, pe preoții (de ce nu parohiile, cum se cuvine? N. R.) anexați, acestia, adică unii dintre ei — astfel și George Mu-

7) Procurorul vrea să zică: proști! Mi-ar plăcea să fi stat de vorbă procurorul cu ei, cum am stat și eu: și-ar alege cuvintele!!

9) Iată de ce este urmărită această comisie!! Procurorul tradează aci un secret! — N. R.

rășianu, — au trimis înapoi circulara lui A. Pap, însoțită de o declarație de protest (apel N. R.) iscălită de câțiva (?) credincioși, textul declarațiilor același bătut la mașină de scris.

Iar când ep. A. Pap somase pe preoți, prin circulara ce se află între corpus delicti sub nr. 2 să se justifice — comisia de 50 dete mandat preoților (sub nr. 3) corpus delicti, o circulară multiplicată prin mașină) — astfel și lui G. Murășianu, — să nu dea răspuns administratorului dela Hajdudorogh, până nu vor primi avizul comisiei de cincizeci, ce va sosi repede.

În Ianuarie 1913 comisia de 50 de fapt trimise textul răspunsului, bătut la mașină, alăturat la acte sub nr. 4.

La somația episcopului G. Murășianu răspunse cu o adresă de acest fel.

M. Jaczkovics vicar episcopesc începu vizitarea școlilor și parohiilor (?) puse sub inspecția sa, în primăvara anului 1913.

Cu scrisoarea redactată în termeni „plini de iubire”... datată în 6 Aprilie 1913, — nr. 6 între hârtiile secestrate — avizase pe preotul gr. cat. din Mm., George Murășianu, că în 19 Aprilie) 1913, va cerceta școala de acolo, și mai întâi va face vizită părintelui, acasă, (va să zică nu oficial!! N. R.)

După primirea acestei scrisori George Murășianu, convocă adunarea parohială (?) cu prilejul căreia declarase că mai curând părăsește parohia, dar de noua episcopie nu vrea să se țină. Iar după vestirea vizitei vicarului, întrebând fiind de către credincioși, cum să se poarte față de vicar, le zise: „faceți ce vreți, mâinile mele sunt legate.”

Cu declarația aceasta ridicase zăgazarile patimei credincioșilor gata de-a purcede cu puterea¹⁰⁾.

Adunarea terminată, trimise pe Iacob Moldovan și Ioan Ceghi, sen. din casă 'n casă, invățând pe oameni să nu primească pe vicar, — cum mărturiseste soția lui Pinteia Vasile, sub nr. 9 iris.¹¹⁾

Afățările indirecte și fățișe au avut efect asupra moftinșarilor incuți, și ei așteptau vicarul hotărâți la acte de volnicie.

În 10 Aprilie, către orele 10, viața năzdi. Bulgaru kovic, în societatea lui Ștefan Mar, te suntem superiori. tore prim în Careii-mari, trimis vor mobiliza toate continprem al comitatului Sătmăr, vom adarass, arul pre de unmândoi în trăsura comitatului, de comi, scă, aceea se amintește ace, mitelui Adrian C, și trăsura fișpanului e „a, fapt in acu, siră în Moftinul mic, și măitate”...? A curtea preotului. (cine i-a poră deadre, vizită oficială trage în gazdă de adre.

Aflând dela soția preotului, el ce vin, în biserică, se duse și el în biserică, și cu pretorele și așteptă acolo stăințel ei e care peste puțină vreme se și sfârșit, și na Se va vedea din raportul meu. N. R.

Atunci locțiitorul episcopesc înt, Atunci locțiitorul episcopesc înt, tie, la preotul G. Murășianu, și se t

Preotul George Murășianu răsp, zintare:

„Între alte împrejurări m'aș fi vizita Domniei Tale dar așa, în carat nu!”¹²⁾

Spunând aceste cuvinte, fața și o puternică emoție se putea observa.

Până se întâmplase această scenă, acuzați Petru Tarța, desigur în urma înțelegerii prelabile, (pentru simple supoziții ca asta, se ț 15 oameni în robie?? N. R.) trase într'o dungi clopotele, și în câteva clipe mai mulți oame se îmbulziră (?) în sacristie, unde, altădată, r mai preoții, curatorii și cei cari ajută la sluj clopotarul, fătul crâșnicul, ministranții au o ceiu să intre.

10) Avizul oficial e pe după amiază la orele 2. R. gatul șiret umbla anume să surprindă pe Moftin, și apără înainte de amiază la orele 10. Urmările fatale el le-a văzut — și cetitorii le vor găsi în raportul ce urmează. Mulți, atribue toamă acestei surprize, iritația poporului. — N. R.

11) Și pentru astfel de motive acuză — un jurist — cu „instigație”!!!!?

12) Nu ne vine să credem această afirmație de vrednicia femeii, acuzată și ea. Va fi o apucău să însele și sperie pe alții.

13) Cuvinte memorabile, cari vor deveni odărice!! — N. R.

Toată acuza se va reduce — cu siguranță — la o simplă *vătămare de onoare*, săvârșită cu fapta și cu vorba.

Pentru liniștirea celor interesați dau lămurirea că practica judecătorească pedepsește cel mult cu 1 lună de zile volnicie de acest fel. Acuzații au împlinit până acum mai mult!!

Ca și procesul Memorandului

Însă, desbaterile acestui proces vor fi senzaționale. Va trebui să intervenim cu acest prilej, să demascăm și rușinăm pe toți nemernicii. Va trebui să cerem ascultarea ca martor a fișpanului Csaba Adorján, să știm, din al cui ordin, și în virtutea cărei legi s'a amestecat el cu forța armată în afaceri eclesiastice? Va trebui citat și administratorul Antoniu Pap, să ne spună, de unde cunoaște el atât de perfect, acțiunea noastră — secretă? Va trebui protestat solemn împotriva „Justizmordului” intenționat!

Tradarea nunciului din Viena.

Mulți vor rămânea surprinși, de unde are procurorul o informație atât de amănunțită. Iată de unde-o are: dela nunciul din Viena, prin administratorul A. Pap.

Afirmația aceasta e cât se poate de exactă. Ea se poate bănuși și din celebrul dialog al dnei Aurelia A. Pop, cu renegatul Jaczkovics, dar ce e confirmată mai cu seamă de următorul fapt:

Când jandarmii au făcut interogator membrilor din comisia de 50, se aflau în posesiunea lor, toate circularele retrimise lui Antoniu, Pap și toate protestele noastre trimise nunciului din Viena direct, sau sf. Scuun prin nunciatură!!!

În două locuri, sergenții de jandarmi au avut neprecauțiunea să le arate aceste documente.

Mai am și altă dovadă pozitivă. Iată-o:

Un dignitar bisericesc, incredințat cu predarea protestelor, lui Scapinelli, dă seama altui dignitar, din parohiile bântuite, în următoarea scrisoare:

„...Am predat... în audiența acordată în 13 Oct. 1912, orele 10—11. Din cele experiate în această lungă audiență, țin să vă comunic două momente. Întâi că Ex. Sa a luat cu satisfacție la cunoștință cererile Dv. de iertare, pentru unele expresii „injurioase” din telegramele ce s'au trimis la nunciatură pe timpul congresului eucharistic. A doua oră, că, în afacerea însăș a episcopiei maghiare, resp. a dismembrării comunelor noastre, Ex. Sa nu are alt rol, decât acela de-a executa bula astfel, cum îi va porunci sf. Părinte. Dacă Sf. Sa va modifica ceva, atunci în senzul modificării aceleia o va executa; dacă nu, atunci o va executa în toată plenitudinea. Este deci, un non sens, a zis Ex. Sa, să recurgă parohii și credincioșii români la mine, fiindcă eu sunt numai instrumentul... recurgă la Papa, prin episcopii lor, cari însă firește și-au făcut datorința. — Vă rog să primiți etc.

Viena, în 14 Oct. 1912.

N. H.

Apărătorii ex officio.

Atrag atențiunea asupra faptului că acuzaților Vasile Șuta și Romulus Bontea, infanți, (fără vârstă împlinită de 18 ani) li se va da apărător din oficiu, dacă ei nu vor alege pe cineva. Acest „apărător” va fi un avocat maghiar sau iidan — închipuiți-vă deci apărare!! E datoria noastră să ne îngrijim de acești copii amenințați. Se știe, că pedeapsa infanților este „institutul de corecțiune”, până ajung vârsta de 21 ani. O pepinieră de maghiarizare, patentată, acel institut. În novela codului penal, s'a introdus cu intenții speciale acest soi de pedeapsă, și ori care avocat știe din practică, că justiția alege anume institutul de corecțiune pentru infanții acuzați!!

Istoricul.

Asupra istoricului procesului ar mai fi de spus câteva cuvinte, însă acesta e îndeajuns cunoscut. Accentuez numai, că afară de credincioșii din Moftinul-mic, alte parohii nu sunt ur-

mărite cu procese. Cercetările s'au făcut, cu mijloacele cunoscute, dar în lipsă de dovezi procedurile s'au sistat.

Surprinzătoare e numai propunerea procurorului de-a se ținea în arest părintele Murășianu și ceilalți luptători, cu toate că înainte de asta cu câteva săptămâni toamai el propusese liberarea, în urma depeșei dela ministrul de justiție. Aș fi dorit să văd aceasta depeșă, dar când am fost prin Sătmar, dosarul era încă secret.

Deținerea acuzaților e motivată cu § 141 p. 2, proc. penală.

Un funcționar al justiției mi-a tradat, că actul de acuză a fost trimis, înainte de publicare procurorului prim din Debretin, iar de aci ministrului de justiție. Revizuit și corectat de aceștia s'a înaintat la tribunal. Procesul acesta îl portă, deci, în definitiv, guvernul!!

LISTA MARTORILOR.

I.

Iuda și soții.

1. Czircz Nikita, învățător gr.-cat. Moftinul-mic.
2. Jaczkovics Mihály, vicar, Hajdudorog.
3. Ștefan Madarassy, prim-pretore, Careii-mari.
4. Ioan István, jandarm, Careii-mari.
5. Ludovic Timár, jandarm, Careii-mari.
6. Ioan Mészáros, jandarm, Careii-mari.
7. Alexă Körmenly, jandarm sergent, Careii-mari.
8. Ignatiu Egri, jandarm, Domahida.
9. Ladislau Barna, jandarm, Domahida.
10. Ioan Durucz, jandarm, Domahida.

II.

Martorii — șicaniți.

11. Zenobia Tarta măr, Jacob Moldovan, Moftinul-mic.
12. Ioan Bontea, clopotar, Moftinul-mic.
13. Petru David, strugăr, Moftinul-mic.
14. Coriolan Cărbunar, proprietar, Moftinul-mic.
15. Ioan Balla, școlar, Moftinul-mic.
16. Alexandru Vereș, pălmas, Moftinul-mic.
17. Francise Kiss, plugar, Moftinul-mic.
18. Alexandru Rațiu, plugar, Moftinul-mic.
19. Francise Balla, plugar, Moftinul-mic.
20. Ioan Cadar, plugar, Moftinul-mic.
21. Ioan Dunca, (de 8 ani), Moftinul-mic.
22. Mihail Șuta, plugar, Moftinul-mic.
23. Sigismund Cădar, plugar, Moftinul-mic.
24. Francise David, plugar, Moftinul-mic.
25. Augustin Dunca, plugar, Moftinul-mic.
26. Ladislau Tarta, plugar, Moftinul-mic.
27. Grigorie Tarta tin., plugar, Moftinul-mic.
28. Mihail Varju, plugar, Moftinul-mic.
29. Ladislau Balla, plugar, Moftinul-mic.
30. Mihail Mezei, faur, Moftinul-mic.

Mai socotiți apoi martorii apărării, și veți avea un nou tablou statistic revoltător. Toți martorii, inspirați sub II au fost odată ascultați, la investigație, și pe lângă tot terorismul jandarmeresc n'au putut fi înduplecați să facă mărturisiri strâmbe împotriva celor de-o credință cu ei. Acuma vor fi supuși unei noi iachiziții.

Să nu credeți însă că acuzații și martorii au fost aleși la întâmplare, din mulțime; nu. Un român, învățătorul școlii confesionale, Czircz Nikita, odinioară Tirtu, a făcut și aci pe spionul, pe Iuda vânzătorul! Numai cei încreștați de el la răboj sunt prigonii, după cum se va vedea în raport, unde va fi dat de gol rolul lui urgisit.

Rap.

Noua arondare a circumscriptiilor electorale. „Neue Freie Presse” este informată, că elaborarea proiectului despre noua arondare a circumscriptiilor electorale se va termina la sfârșitul lui August, astfel că la începutul sesiunii dela toamnă va fi depus pe biroul camerei. Proiectul acesta va stabili numai numărul circumscriptiilor în comitate, iar delimitarea lor o va face mai târziu guvernul după informațiile ce le va primi din comitate. *Mai multe circumscriptii ardeleni vor fi sistate și contopite, cu toate că numărul circumscriptiilor va fi urcat — după cum se anunță la 425.*

Proiectul acesta tradează adevăratul scop al noiei legi electorale, adică paralizarea deplină a reprezentării nemaghiarilor în parlament.

Legea serviciului militar de trei ani în Franța. —

În sfârșit legea, care ordonă serviciul militar de trei ani în Franța, pare a fi asigurată. Se știe că socialiștii în frunte cu d. Jaurés și radicalii au încercat să împiedice votarea acestei legi dela care depinde echilibrul de forțe dintre Franța și Germania. Socialiștii au du chiar o campanie antimilitară foarte vehementă contra proiectului de lege, campanie fără scrupule căreia i se datoresc și insubordinațiile și tulburările militare din câteva garnizoane din Estul Franței.

Guvernul Barthou, sprijinit de elementele patriotice de grosul partidului republican și de monarhiștii-naștii de sub șefia contelui de Mun, pare în fin asigurată soarta proiectului și Franța va avea în o armată activă care va egala aproape pe aceea maniei în privința numărului și o va întrece în vința calității.

In fața războiului.

— Corespondență din România. —

Un prieten al ziarului nostru ne trimite următoarea rinduri:

Am sosit tocmai acum din România și cred că cât de neînsemnate, informațiile ce vă voi da, pe totuș interesante. În drum în tren m'am întâlnit cu locotenent din armata română și conversația s'a an repede. În momentul acesta mare ori ce paravan părțitor cade redepe. Toți Românii se simt înfrățit aceleași mari interese și sentimente.

Ofițerul român cu care am vorbit era foarte fleșit. Trăsurile energice ale feții sale erau transfigurate de lumina mării emoțiuni ce-i stă toată înința.

— În sfârșit, zise el, ne mișcăm și noi. De m. de o jumătate de an așteptăm, pândind cu ne- această clipă: mobilizarea. Acum noi suntem stă-

— Nu aveți îngrijorări pentru țara și pentru Dvoastră?

— Pentru familie nici decum. Îți mărturisesc momentul acesta familia mea îmi pare aproape incomod. Am nevastă și o fetiță nesfârșit de dar grija fării mă face să le uit aproape cu totuș la părinții soției mele și acum că mă știu liber, cu nerăbdare spre garnizoana mea; Bacău, Ma-

Cât pentru țară, am cele mai bune nădejdi. Bulgarii sunt slăbiți, și dacă nu ar fi chiar, le suntem superiori. Am făcut socoteala că dacă se vor mobiliza toate contingentele dela 1895 incoace, vom aduna o oștire de un milion și 65.000 de oameni. Calcul exact. Dacă vom scădea vre-o 10 sau chiar 20 de procente, pentru morți, bolnavi, infirmi, reformați, etc. tot vor rămâne vre-o 800.000 de ostași sub arme.

— Din ce trupe se compune armata română?

— Avem 40 de regimente de infanterie, 9 regimente de vânători, 20 de artilerie, 10 cavalerie, plus celelalte trupe tehnice, de geniu etc., formate în 5 corpuri de armată.

— Acum o mare chestiune de locotenent. Vă veți mărgini să ocupați cadrulaterul, s'au veți trimite ajutoare și pe câmpul de luptă sârbo-bulgar?

Locotenentul zimbă ca în fața unei mari probleme.

— Îmi ceri prea mult. Lucrul acesta nu poate să-l știe în clipa asta decât Regele Carol, primul-ministru și șeful statului major. În interesul operațiilor lucrul nu poate fi divulgat.

— În câte zile veți termina transportul trupelor?

— În 5—7 zile. O parte din ele a și plecat spre brogea și granița bulgărească.

Am fost prin mai multe sate, îmi spunea ofițerul român, și sunt însuflețit de cele văzute. Poporul e liniștit și se pregătește de mobilizare. Total va merge bine. În sate ori ce circulație e întreruptă, cai, căruțe, biciclete, hamuri oprite pentru rechiziție. Mobilizarea noastră va fi un cap de operă de precizie și rezechiune. Lumea întreagă va fi uimită de înțeleptă cu care vom concentra armata și vom intra în foc. Tactica lui Mihai Viteazul va fi și a noastră: rezechiune, cu tulgerătoare a mișcărilor.

— Dar ce ziceți Dvoastră ardelenii? mă întrebă interlocutorul meu.

Întrebarea asta mă surprinse. Pe urmă, mă reculeg repede și răspund.

— Ne bucurăm că în sfârșit ați părăsit tactica de până acum.

— Veți vedea în curind și mai mult poate, îmi zise ofițerul. Apoi cu un salut militar, cu un zimbet plin de înțelept se despărți, stringându-mi mâna cu căldură Plecând mai zise:

— S'a spus că astă iarnă am pierdut un tren sosit acum și cine știe unde ne va duce...

Apoi, plin de înțelept, îmi zise:

La revedere...

800.000 de Români gata de luptă!

Știri de pe câmpul de războiu.

Nihil sine Deo.

De Dr. Cassiu Maniu.

Creațiunile genului omenesc nu se mărginesc toate la scopuri vremelnice, ci unele se înalță la ideal nemuririi prin valorile imortale pe cari le-a știut înființa prin acele creațiuni.

Edificiu, ce atinge tărâșle cerești, fiindcă este întemeiat pe ideea divină și în cea mai nobilă simțire: *statul românesc*, este o creațiune sublimă a genului românesc și totodată o creațiune a providenței, ce ocrotăște creștinismul și civilizațiunea, răsărită din el.

Inscripțiunea din capul acestui articol este simbolul măreției și năpraznicelor simțiri ale unui neam, din care s'a plămădit pe plaiuri, asaltate de mulțimea barbarilor, — cea mai înaltă creațiune a genului omenesc: un stat național, neatârnat și înfloritor.

România, — acest model de întocmire obștească, fiindcă toate idealurile sale sunt nepătate și nemuritoare, — *intră azi în șirul celor marte de seamă puteri*. Strălucita deviză ce încunjură cu litere de aur emblema regalității române, cucerite prin înțelepciune și vitejie este steaua care călăuzește naia României în timp de pace și în viforul războaielor...

Intemeietorii formidabilei sale puteri înarmate, — ai finanțelor sale înfloritoare, — ai cultivei sale, — nu au cunoscut nici odată altă axioma decât majestuosul cuvânt de ordine

NIHIL SINE DEO.

I scriem aceste cuvinte profetice se poartă în dunaștii războiului s'au deslășuit deja și războiul răpit de străbuni este stropit deja cu sângele legionarilor Români!

Acești vrednici ostași vor înalța în aceste clipe hotărâtoare ferbinți rugăciuni către Atotputernicul pentru ca invredniciți să fie a adânci și a largi temeiurile neclintite ale fericirii României și ale întregului neam românesc...

Virtutea războinică, *astfel ajutată*, va atinge o dorință străveche, realizarea sublimelor intențiuni ale marilor întemeietori ai României de azi. Vitejii ostași vor ști consacra pe altarul măreției și fericirii neamului toate forțele spiritului, toată bogăția dragostei, toată comoara neprețuită a conștiinței, tot așa ca acei nemuritori făuritori de stat românesc, liber și puternic azi.

Măritele umbre ale fondatorilor de oarecândva ai statelor române la intrările imperiului civilizațiunii europene, vor trece iarăș Dunărea, ca tovarăși de arme ai ostașilor viteji și în împlinirea sfintei datorii față de Mama României!

Marii, foști domnitori ai neamului Mircea, Ștefan, neuitații foști mari miniștri ai lui Carol, — își ațintesc azi ochii lor prevăzător asupra rodului muncii lor de înțelepciune, de abnegațiune și de înaltă prevedere. *Par că auzim mercu, dar azi mai răspicat decât ori când statul, rugarea și comandamentul lor: Armata să păzească vechea glorie ostășească a neamului românesc, — conducătorii să și înmulțească tăria duhului și comoara îmbelsugatelor lor experiențe și cunoștințe, — scriitorii să grăbească să trezi și proștăvi virtuțile și vrednicile eroilor învățați... Făcând astfel tot românul o minunată zidire își va înalța tot mai sus coroana. Ea va străluci perpetuu prin strălucirea simbolului*

NIHIL SINE DEO....

(Continuare de pe pagina 1).

Arad, 8 Iulie n.

Rusia mobilizează.

Viena. — Știri din sursă rusească confirmă știrea că guvernul rusesc a ordonat mobilizarea de „probă” a mai multor corpuri de armată din ținuturile dela sud și sud-est.

A
ar ay

Mișcări militare în Ardeal?

Pitești. — Locuitorii dela munte au încuștințat autoritățile românești, că de vre-o trei zile se observă o mișcare de trupe austriace în jurul Sibiiului, Făgărașului și a altor comune din Transilvania. Ministerul de interne a fost sezizat telegrafic.

Sângeroasa luptă dela Coceana și Ghevgheli.

Belgrad. — Lupta dela Coceana s'a terminat cu o victorie a Sârbilor, Bulgarii retrăgându-se într'o goană nebună. 32 batalioane bulgare, mai mulți generali și 120 de tunuri au căzut în mâinile Sârbilor.

Viena. — După o luptă crâncenă cavaleria sârbească a intrat în Coceana, Bulgarii retrăgându-se într'o mare desordine.

Belgrad. — Bulgarii au recucerit dela Greci după o lungă și sângeroasă luptă, localitatea Ghevgheli. Numărul răniților e atât de mare încât întreaga linie ferată a suspendat orice transport, trenurile fiind ocupate numai cu transportul răniților.

Victorie grecească.

Viena. — Se confirmă știrea că trupele grecești au reușit să învingă asupra bulgarilor la Doiran.

Un vis neîmplinit.

Orăștie. — Soldații români ai regimentului 64 de aci se grupează în jurul câte unui caporal ori sergent și ascultă cu vădită mândrie soldătească știrile mai noi ale ediției speciale, ce-o scoate foaia locală „Libertatea”.

Urmarea însuflețirii soldaților a fost că Vineri noaptea au dezertat mai mulți feciori români cari erau de serviciu, luând drumul spre România. Doi dintre aceștia, după cum află dela comandantul regimentului, au fost arestați Sâmbătă în Brașov, aproape de graniță.

Astfel, frumosul vis al feciorilor români de a lupta în rândurile armatei române, a rămas — neîmplinit.

Orăștie. — Autoritățile ungare nu mai extardau cetățenilor ungari pașapoarte să treacă în România.

Astfel, doi intelectuali din Orăștie, voinți să treacă în România, unul în afaceri private, al doilea la o baie, — au fost oprți la frontiera, la Turnu-roșu și îndrumați acasă.

IN JURUL MOBILIZĂRII ARMATEI ROMÂNE.

Ordinul de zi al prințului Ferdinand, generalisimul armatei.

București. — A. S. R. prințul Ferdinand, generalisimul armatei a adresat armatei următorul ordin de zi:

„Nr. 1. M. Sa regele a binevoit să-mi încredințeze comanda de căpetenie a armatei de operațiuni. Mândru și adânc recunoscător de această înaltă cinste, iau astăzi comanda armatei, pe deplin convins că prin neștrămutata ei credință către țară și rege și prin înflăcăratul ei patriotism ea va păși în orice moment pe urmele gloriosului nostru trecut. — Ferdinand, principe al României.

La o singură chemare au răspuns 800 mii de oameni.

București. — În câteva sute de mii de chemări nu s'a înregistrat o singură defecțiune. Toți oștenii de azi și de ieri, pe vre-o 20 de contingente, au răspuns ordinului de mobilizare cu aceeași grabă, cu același avânt — în Muntenia, în Oltenia, în Moldova, pretutindeni — și numărul purtătorilor de arme a putut atinge numai la prima chemare, cifra neașteptată de 800.000 de oameni!

Entuziasmul acestei formidabile armate triplează numărul ei și-i dă o valoare combativă de peste 2 milioane de oșteni — care poate rezista unui război pe toate frontierele la nevoie.

Un seanator care cere să fie însumat.

București. — D. Sc. Lahovary, senator și locotenent în rezervă nevoind să beneficieze de scutirea la care dă dreptul, mandatul său de senator, s'a prezentat azi la reg. din care face parte spre a fi însumat.

Un profesor universitar și fiul său ca voluntari.

București. — D. Emanuel Antonescu, profesor universitar, și fiul său Nicolae Antonescu în vârstă de 18 ani, s'au înscris amândoi ca voluntari în ziua de 19 Iunie v., la marșele stat major al armatei.

Ordinea de bătălie a armatei.

București. — „Monitorul oficial” publică decretul prin care ordinea de bătălie a armatei de operațiuni este cea stabilită prin planul de mobilizare.

Amnestierea dezertorilor.

București. — Maj. Sa regele Carol a semnat decretul prin care:

1. Se amnestiază dezertarea și nesupușii ale căror clase sunt rezervă sau miliții. Ei se pot întoarce la căminele lor, trecându-se în elementul corespunzător vârstei.

2. Se amnestiază dezertorii și nesupușii ale căror clase se găsesc sub arme, sau în activitate, și cari nu au trecut etatea de 28 ani.

Ei se pot prezenta la corpurile unde contează, sau la cercurile de recrutare unde au fost înscrși, fiind obligați a-și complectea termenul obligator de serviciu sub arme, după care se vor trece în elementul corespunzător vârstei.

3. Amnestiații sunt datori a se prezenta la corpurile din cari fac parte ori la căminele lor până la data de 31 August v. 1913.

D. Titu Maiorescu în audiență la regele.

București. — Ieri, la ora 11 și jum., d. Titu Maiorescu, președintele consiliului de miniștri a fost primit în audiență de Maj. Sa regele, căruia i-a comunicat ultimele știri telegrafice, asupra mersului luptelor din Balcani.

Audiența a durat până la ora 1 și un sfert după amiază.

Ultimatumul guvernului român.

București. — ziarul „Inainte” scrie: „Credem a ști că guvernul român a adresat celui bulgar ultimatumul în care se precizează pretențiunile și punctul nostru de vedere.

Guvernul român cere ca armata bulgară să se retragă imediat la est de riul Vardar și să înceteze luptele împotriva Serbiei. Al doilea, guvernul anunță că armatele românești vor ocupa linia Turtucaia-Balcic, pe care o cere ca frontieră a Dobrogei de sud.

Ziarul „Seara” desmintește știrea despre ultimatumul guvernului român.

Înfrîngerea Bulgarilor.

Belgrad. — Trupele muntenegrene au intrat în acțiune, luptând vitejește, mai ales cu baioneta pe linia Egripalanca-Coceana.

Sârbii învingători la Krivolack? — 3 zile de lupte continue.

Üsküb. — După o luptă din cele mai crâncene și mai sângeroase, care a durat fără întrerupere 3 zile, Bulgarii au fost cu desăvârșire bătuti. Trupele bulgare erau compuse din 45 batalioane cu 120 tunuri, în fața cărora se aflau 36.000 Sârbi și 6000 Muntenegreni sub conducerea prințului moștenitor Alexandru. După propunerea Sârbilor, Muntenegrenii au dat asalt cu baioneta asupra cheii pozițiilor bulgare Rajkanski Rid, Bulgarii se retraseră în grabă în strămtorile munților Packanitz. Sârbii făcură numeroși priso-

nieri și luară o mare pradă de război. Sârbii au capturat în același timp 15 batalioane de voluntari bulgari la Milka-Strișka.

Grecii, respinși la Kriezbege, înaintează de asemenea pe întreg frontul și au reușit până acum să cucerească Kukuș, Zermirk și Nigrita, făcând 1000 de prizonieri.

Versiune bulgară.

Sofia. — Corpul de armată Norava a Sârbilor a fost înconjurat de armata comandată de generalul Toseh, ajungând a fi formal decimată. Armata bulgară a pătruns pe valea Timocului cucerind orașul Kiosevodo. guvernul bulgar desminte oficios toate veștile referitoare la prefinsele învingeri sârbești declarându-le de scorncuri mincinoase.

Viena. — „Neue Freie Presse” primește știrile că generalul Kenesek pătrunde tot mai victorios către Köprülü și Iștip. Nu sunt adevărate știrile despre recucerirea sârbească a orașului Krivolac și despre respingerile grupelor bulgare către Rodoritza. Armata nordică bulgară pătrunde către Pirov. Aici armata sârbească este deja înconjurată. Lupta decisivă se va da mâine sau poimâine. Un corp de armată sârbească a fost împrăștiat și fugărit către Negotin. (?)

Victorii bulgare desmințite.

Viena. — Știrile răspândite despre victoria raportată de Bulgari asupra Grecilor sunt premature. Pe câmpul de luptă din nordul Salonicului nici n'a avut încă loc lupta decisivă între armatele grecești și bulgare. Acum chiar, se anunță din Sofia, că generalul Ivanoff a fost silit să se retragă spre nord din cauza grosului potopitor al armatelor grecești concentrate acolo. Se poate însă, că această retragere să fie numai prefăcută, pentru ca să atragă în cursă pe Greci depărtându-i cât mai mult de Salonic. Intre locul de lângă Doiran și valea Strumei stau înșirate într'un front lung două divizii bulgare. Aceste însă sunt constrânse numai la defensivă neputându-se încumeta să ia ofensiva față de 90—100.000 de soldați Greci, cari din minut în minut hărțuiesc pe Bulgari.

Atitudinea Turciei.

Londra. — Lui „Daily Telegraph” i se comunică din sursă competentă din Constantinopol următoarele: Guvernul otoman are de gând să trimită grosul armatei dela Ceatalgea în contra Adrianopolului și speră că cu o ultimă sforțare îi va și succeda să-l recucerească dela Bulgari. Guvernul va proceda cu o astfel de tactică, că se va arăta indiferent dând lucrului o aparență, ca și când armata ar lucra de capul ei, în contra voinței guvernului.

Constantinopol. — Ziarul Tanin care de câțiva timp încoace e inspirat din anturajul unor foarte competenți factori militari accentuează, că acum încă ar fi inoportună o operație armată contra Adrianopolului.

Turcia de fapt e foarte îndreptățită pentru a începe din nou dușmăniile și o și va face aceasta când vede, că e necesar, înainte de toate însă trebuie să ducă la îndeplinire contractul preliminar și să provoace pe Bulgaria să evacueze țărmul mării Marmara.

Roma. — Azi noapte Essad pașa a călătorit la Viena.

România va mai aștepta numai până Sâmbătă.

București. — Eri s'a ținut aici sub președinția dlui Titu Maiorescu un consiliu de miniștri, care a adus hotărâri foarte importante.

S'a hotărât mai înainte de toate, că dacă până la sfârșitul acestei săptămâni se vor semna succese însemnate ale Bulgarilor în contra Sârbilor, atunci România va începe îndată cu armatele mobilizate operația în contra Bulgariei.

Totodată a enunțat aceste consilii că ordinul de mobilizare e obligator pentru fiecare bărbat în stare să poarte arma. La oficii nu va mai rămâne decât câte un singur ofițier, iar acei ofițieri, a căror muncă o pot săvârși și femeile, vor fi înrolați.

Sfârșindu-se consiliul d. Maiorescu primind pe ziaristi i-a făcut atenți să desmintească știrile publicate prin ziarele din străinătate și anume, că în România e stare de asediu; singure numai poștele și telegraful sunt sub ordin militar.

Viena. — Fostul premier bulgar Gesow, care a petrecut de mai mult timp aici s'a reîn-

tors azi la Sofia. Acest bărbat politic bulgar a stat aici sub pretextul curei pentru morbul lui de urechi, de fapt însă a pertractat în chestia conflictului româno-bulgar. Se zice că el ar fi pertractat cu președintele camerei române Cantacuzino. După ce d. Cantacuzino a plecat alaltăeri din Viena, azi a plecat și ex-premierul bulgar.

Atitudinea monarhiei.

Viena. — Ambasadorul francez Dumaine s'a prezentat ieri la ministrul de externe contele

Berchtold și i-a propus să adereze și el la declarația marilor puteri europene și anume, că nu e interesat în războiul balcanic. Contele Berchtold — după cum ne-am informat din surse absolut orientată — n'a primit propunerea ambasadorului francez, deoarece monarhia stă pe un astfel de punct de vedere, că deși nu se amestecă în noul conflict, totuși nu poate anunța că n'are nici un interes în Balcani în urma evenimentelor ce se desfășoară acolo.

† Ștefan O. Iosif.

Arad, 8 Iulie.

Poate atins de suflarea prea impetuoasă a entuziasmului ce a trezit viziunea iminentului război cu Bulgaria, s'a stins pe neașteptate cea mai albă flacără din câte au strălucit sub bolta sufletului românesc...

Poetul Ștefan O. Iosif nu mai este.

El, care a evocat în colori de splendoare viitorul neamului nostru, vizionarul care a dat cea mai genuină imagine atâtor frumseți ale pământului românesc, profetul care a prins în accente de aramă imnul viitoarei Români — a fost cules din rândul celor vii, ca și cum un destin de nepătruns ar fi voit să dea o semnificație transcendentală soliei poetului, o confirmare divină celi ce — precum toți aleșii acestei lumi — a trebuit să sucombe acum, chiar în pragul împărăției de visuri ce a vestit...

Mai mult poate și decât nemuritorul Gri-gorescu în pânzele lui, poetul Patriarchalelor a știut să reflecte prin ingeniul său întreg farmecul gliei străbune, cu toată bogăția ei nesfârșită... Poeziile ce ne-a dat i s'au deslipit din suflet întocmai ca petalele dintr'un pom simbolic și au umplut literatura noastră de-un parfum negustat încă, de adieri calde, renăscătoare, de miresme de crâng și codri românești...

Abia s'a împlinit anul dela moartea lui Caragiale, abia s'au potolit regretele după Cerna și literatura românească are iarăș un doliu adânc, general. Poetul Iosif a murit Vineri noapte, neștiut decât de cercul celor mai intimi prieteni. La noi vestea morții lui a sosit abia azi și am fost viu consternați, când am cetit în ziarele din Țară, că poetul a fost și înmormântat ieri Luni, fără ca nimenea din noi să fi bănuț măcar încetarea lui din viață.

El a murit, dar versurile lui vor prinde să răsune ca niște trâmbiți de argint, cu chemări din etern spre culmile tot mai clare, mai pline de lumină ce a visat...

În numărul nostru viitor vom da alte amănunte, acum suntem nevoiți, din lipsă de spațiu, să dăm numai un mic raport despre funerariile poetului:

Inmormântarea poetului Șt. O. Iosif. București, 7 Iulie n.

Trista ceremonie a înmormântării rămași-teleor pământești a celui ce a fost Șt. O. Iosif, autorul mărețului imn „La arme” — s'a sfârșit Duminecă după prânz.

Încă dela orele 3, în Biserica Albă, unde erau expuse rămășițele pământești ale marelui poet, începură să se adune membrii „Soc. Scriitorilor români”, prietini și cunoscuții poetului,

cum și mulți studenți admiratori ai operei dispărutului.

Pe sicriul poetului și la picioarele catafalcului se vedeau frumoasele jerbe de flori depuse de „Soc. Scriitorilor Români”, „Tinerimea Artistică”, Teatrul Național, Conservatorul de muzică și artă dramatică, Cercul studentesc, Revista „Flacăra” și altele.

După serviciul religios oficiat în prezență bătrânului părinte al poetului și întregii familii a urmat cuvântarea dlui G. Bogdan-Duică, numele „Societății Scriitorilor români.”

G. Duică a făcut apologia marelui poet a marelui suflet, care a fost Ștefan Iosif, arătând că, deși un învins, al mediului social, marele poet a putut totuși să dea neamului între lozinca noilor aspirații românești — acel „arme” care este pe buzele tuturor.

Apoi, d. N. Iorga, cu lacrimile în ochi rostit o mișcătoare cuvântare, punând în evidență marea personalitate a poetului, ce reprezintă în opera sa noile orizonturi ale vieții neamului românesc și în același timp, operă ce va rămâne întreagă în fața vremilor ca produsul celei mai frumoase figuri de poet de acum.

După aceea sicriul a fost ridicat pe brațe de mai mulți scriitori și depus pe carul mortuar, care a fost urmat până la cimitirul Bellu de dnii N. Iorga, S. Mehedintzi, G. Bogdan-Duică; dnele M. Giurgea, Cutzescu-Stork, dnii C. Banu, M. S. Holban, I. Minulescu, D. Popovici-Bayreuth, Cornel Moldovanu, P. Locusteanu, Al. Stamatiade, D. Pătrașcanu, N. Pora, I. Livescu, Fritz Stork, Jean Steriade, A. de Hertz, Radu Rosetti, Ludovic Daus, Rebreanu, I. S. Floru, G. Popa-Lizeanu, C. Sipsom, Faust Niculescu, Enescu și alții.

Imn.

Cătră cer înalți întrebătoare
Ochii, Țara mea!
Vezi că negri nori vin să 'nfușoare
Miază-noapte, răsărit-de-soare
Și presimți că vine vreme rea.

Ești deprinsă tu cu astfel de vreme
Azi ca și 'n trecut...

De fără-de-legi Ardealul geme,
Plină-i Bucovina de blesteme,
Plânge Basarabia sub cnut.

Și prin munți și văi bogate 'n roade
Tremură tănjiind

Un vlăstar plâpând al tău, și cade
Năpădit de crâncene noroade,
E pribeagul păcurar din Pind.

Când în alte țări, pe care soarta
Le-a cruțat mereu,
Infloreau științele și arta, —
Neclintită tu ai stat la poarta
Neamurilor, și-ai luptat din gr

*Ai luptat, — și alții se înfruptă
Azi pe urma ta —
Ia ta-i o zdreanță 'n patru ruptă...
Totuș țara mea vitează, luptă!
Luptă, până ce mai poți lupta!*

*Cel ce 'ntoarce foile istoriei
Știe că tu ai
Multe 'nfrângeri, dar mai multe glorii;
Că de strajă treji îți stau feciorii,
Căciularii marelui Mihai!*

*Știe că nici Dunărea nu doarme,
Că voinici tu crești
Cari, când tu le vei striga „la arme”!
Vor sări să 'nfrunte și să sfarme
Chiar mărețe oști împărătești!*

Intâiul și al treilea sonet din ciclul
Către tinerii poeți.

(1901).

*Intunecată-i steaua țării noastre...
Instrăinați trăim în zile grele,
Și viitorul — plin de semne rele —
Vestește lacrimi numai — și dezastre..*

*Spre voi se 'ndreaptă glasul rugii mele,
Frați cântăreți! Sus inimile voastre,
Poeți pierduți prin nori și 'n zări albastre
Ce nu visați decât la flori și stele.*

*Nu osteniți, ca 'n asfințit de seară,
Ci — treji la mândrul sunet de fanfară, —
Veniți cu suflet și cu voie bună*

*Spre soarele ce-i gata să răsară,
Să înălțăm iar flamura străbună
A dragostei de Lege și de Țară!*

*Eu nu-s decât un singur glas din satul
Pierdut în noapte... Numai o ființă
Din miile ce-asteaptă 'n suferință —
Dar va veni odată mult-visitatul!*

*Veni-va, — și cântări de biruință
Vor isbucni de-alungul și de-alatul,
Din munți și văi gonind pe Necuratul
Ce vrea să stingă 'n voi orice credință!*

*Eu nu-s decât un sol, — eu sunt drumetul
Grăbit, — și noaptea înapoi mă cerc...
Sunt flacăra pe care-o poartă vântul,*

*Dar trebuie să vină cântărețul!
El va slăvi măreața Inviere:
Veniți cu toții să vestim cuvântul!*

Pastel.

*Coboară seara pe câmpie...
Pe drum pustiu un car eu voi
Se leagănă încet, departe —
Cresc nori de pulbere 'napoi.*

*Un car, îngână cărașul
Un cântec vechiu și trist nespus,
Ca o poveste 'ntunecată
A veacurilor ce-au apus...*

*Și, cum se pierde 'n umbra serii,
Mă 'ntreb pe gânduri adâncit:
„Va răsări cândva și steaua
Acestui neam nenorocit?...”*

St. O. Iosif.

INFORMAȚIUNI

Arad, 8 Iulie n. 1913.

Aviz

în chestiunea procesului dela Sătmar.

Acei domni avocați, cari au primit invitațiuni speciale să ia parte ca apărători în desbaterea întemnițaților noștri din Sătmar, la tribunalul din Sătmar, sunt avizați că ziua desbaterii nu este fixată încă și că această desbatere va avea loc probabil în restimpul dela 20—30 Iulie st. n. cor.

O întimpinare. D. Dr. Iuliu Maniu ne roagă să constatăm, că în timpul din urmă nu a vorbit cu nici un corespondent de al „Românului” și că, prin urmare, cele publicate în legătură cu persoana d-sale într-o corespondență din Blaj, apărută în numărul 132 al ziarului nostru, fiind lipsite de orice temei, cad exclusiv în sarcina trimițătorului corespondenței.

Din temnița Seghedinului. Venerabilul părinte Mihai Ciurdariu împlinesc Sâmbătă, ziua ss. Petru și Pavel, 68 de ani dela botezul de naștere ce l-a primit în biserica gr.-or. română din Ciheiu sub numele Petru-Mihaiu. Protopopul Dobului își serbează acest act al vieții în temnița Seghedinului!

Primească bătrânul părinte de această zi urările de bine ale neamului întreg.

Avantposturile românești au tras focuri asupra soldaților bulgari! — Un vas al societății de corăbii de pe Dunăre Tegethof înota în cursu Dunării dela Vidin în jos spre Loru Palanka. Vaporul imbarcase la Vidin și 300 de soldați bulgari înarmați cari voiau să se coboare în Loru Palanka. Avantposturile românești dela Poiana observând pe cei 300 soldați bulgari înarmați au tras asupra lor trei focuri rânind pe câțiva.

Știrea ne vine incompletă. Urmările împușcăturilor ar fi fost că vasul ar fi grăbit să — scape! mărindu-și accelerațiunea, și că consulul austro-ungar a rîi cerut guvernului român să anchezeze imediat!

† Dr. Gavriil Suciu, avocat, dir. despărțământului Hațeg al „Asociațiunei”, președintele și juriscensul institutului „Hatiegana”, membru în direcțiunea însoțirii „Solidaritatea”, membru în congregația comitatensă și în reprezentanța orășenească, prim curator al bis. gr. cat. din Hațeg, președintele Clubului localnic al partidului național român etc., a repozat după grele suferințe, Sâmbătă în 5 Iulie st. n. la 4 ore p. m. în al 46-lea an al vieții și al 13lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre vecinică odihnă azi, Marți, la orele 3 p. m. după ritul bisericeii gr. cat. rom. în cimitirul din Hațeg. Adormitul în Domnul lasă regrete generale în urmă.

Odihnească în pace!

D. Z. Bârsan și-a încheiat turneul. Soții Bârsan și-au încheiat turneul la Brașov, unde Joi și Vineri, săptămâna trecută, au dat ultimele reprezentații. Din cauza inundațiilor dlor au fost siliți să renunțe la continuarea turneului și prin părțile bănățene. — Dela Brașov pleacă acasă, la București.

D. Rădulescu — plecat la războiu. Tenorul Ionel Rădulescu pregătise „Reuniunea Română de cântări din Orăștie” pentru un concert în ziua ss. Petru și Pavel. Fiind dsa ofițer în rezervă al armatei române a trebuit să se supună ordinului de mobilizare dat de M. Sa Regele Carol I. Era de prevăzut că nu se va mai da concertul. Aranjatorii însă Sâmbătă și Duminecă au luat toate dispozițiile pentruca concertul să fie aranjat a seară, (Sânzienei) în Orăștie, înainte de plecarea peste graniță a dlui Rădulescu.

Promoțiune. Aflăm cu plăcere că d. Dr. Emanuil R. Boteanu, unul din distinsi medici ai generațiunei mai tinere din țară, a obținut cu un strălucit succes

diploma de licență în științe dela Sorbona (Paris). D. Dr. Em. Boteanu, care s'a remarcat la Paris printr'un mare număr de lucrări medicale apreciate de cercurile științifice, este fiul dlui general R. Boteanu, comandantul corpului V de armată din Constanța. — Sincere felicitări.

Cununie. Dșoara *Teresia Szilaghi*, fiica dlui Gheorghe Szilaghi mare proprietar, și d. *Aurel Păscuțiu* originar din Șiria își vor serba cununia la 15 Iulie în biserica românească gr.-cat. din Sanislău (Szaniszló). Nași vor fi d. și dna Dr. Teodor Mihali. — Felicitările noastre!

TÂRGUL DELA GĂINA DE DUMINECĂ INTR'Ō SAPTĂMÂNĂ. În urma inițiativei luate de tinerimea sportivă din Arad — de-a aranja o excursie în masă la târgul din acest an — suntem încunoștințați, că urmând obiceiului local târgul nu se va ținea în Dumineca ce urmează imediat după sf. Petru, ci numai dela această Duminecă într'ŏ săptămână, adecă în 7 (20) Iulie. Excursiunea va fi aranjată conform acestor împrejurări. După interesul mnaifestat până acum, participarea excursioniștilor români va fi neobiceiuit de numeroasă. Amănunte va da comitetul de aranjare care rămâne în permanență.

„Deșteaptă-te Române” batjocorit. În legătură cu informația publicată sub acest titlu în numărul trecut al ziarului nostru, d. Gh. Tulbure, referentul bisericesc al consistoriului gr.-or. din Oradea-mare, ne roagă să rectificăm, că d-sa nu a fost de față la masa dată în cinstea satelitului mangrist Horváth, și că d. Dr. Lazar n'a toastat pentru d-sa.

Promoție. Aflăm că d. Ștefan Hărăgus, fost preot în Blăjeni (com. Hunedoarei) a dat în 3 Iulie n., la Târgul-Mureșului examenul de liberă practică avocațială — cu laudă.

Cursurile de lucru manual ce trebuiau să se țină de Casa școalelor la Școala Normală din Câmpulung (România) sunt suspendate din cauza împrejurărilor grele din țară.

O dramă misterioasă. Soția de o frumuseță răpitoare a primului notar comitatens din Nyitra, Ștefan Szatmáry s'a sinucis zilele trecute. Cauzele acestei misterioase sinucideri nu s'au descoperit.

Se 'nceacă beșivii. Câtorva burghezi le-a venit în gând după ce s'au îmbătat să se desfăteze și ei în frumusețile naturii. S'au așezat într'ŏ luntre deci și i-au dat drumul pe Balaton. Unul dintre „tovarăși” însă neputându-și ținea echilibrul nici în luntre a căzut peste marginea ei răsturnându-o. Doi dintre nenorocii sportsmeni nocturni, s'au înecat.

Tramway electric fără șine în Arad. În locul tramwayului cu cai care s'a sistat la 1 Iulie, senatul orășenesc intenționează să introducă tramway electric fără șine sistem Schiemann. E interesant că la aceste tramwaie se reduc cheltuielile la 1/3 din cheltuielile tramwaielor cu șine și anume consumă numai 82 fileri pe un chilometru.

Sângeroase încăierări studentești în Cernăuți. Alături au avut loc sângeroase încăierări între studenții nemți naționaliști și între studenții evrei dela universitatea din Cernăuți. Cauza a fost, că cei dintâi sau alăturat la mișcarea studenților nemți naționaliști din Viena.

Rachiul în Hajdudorogh. O grozavă nenorocire s'a întâmplat în satul urgisit Hajdudorogh. Fetita de șase ani a sâtcenului Rökényesi Mihály a beut 1/2 litru de spirt din proviziunea de rachiul a tatălui său și a murit în inveninare de alcool.

Alte căi ferate în Ungaria. Ministrul de comerț a dat incuviințarea prealabilă pentru lucrările de trasare a următoarelor trenuri: pe Valea Someșului dela Lăpușul unguresc la Lăpușul românesc, apoi tot dela Lăpușul unguresc la Groși; în Bănat dela Mănăstir sau Susani prin Surducul mic, la Furdia, altă linie se afliază la Săceni atingând Sărăzaniul, Bârna, Jurești, Draxinești. Se mai completează o linie cu șine strimte dela Mănăstir la Popla și Ohaba-lungă.

Caz de moarte. În 5 Iulie a încetat din viață Terezia Sigarlău din Agris. Defuncta va fi înmormântată la 10 Iulie în cimitirul gr.-cat. din loc. O deplâng numeroase rudenii.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Un student universitar

caută pe lunile Iulie și August 1 sau 2 discipuli de a-i pregăti pentru gimnaz ori corector, fie ori pe care clasă gimnazială eventual pot fi respectivii și din 2 familii înrudite. Se 1226

Adresa la administrația ziarului.

Caut un candidat de avocat cu practica Dr. Juris. Postul e a se ocupa numai decât, salar dela 150 cor. în sus. — **Dr. IOAN PAPP**, avocat, Brád. Pa 1225

Caut un scriitor stabil cu 15 Iulie a. c. începând, vârsat în afaceri advocațiale pe lângă condițiuni favorabile.

Cei cari posed limba germână sunt preferiți.

Doritorii să se adreseze subscrisului

Dr. DAVID BLEAHU, avocat, Be 1230—5 Medias.

Dr. Korányi Barna, medic de spital

și-a început ordinațiunile venereo-urologice și de vindecarea pielei în **ARAD**, strada **Salacz Gyula nr. 6.**, (etajul II.).

Ordinează dela orele 3-5 d. a.

DROGHERIE.

Țin în depozit și comand tot felul de medicamente, specialități igienice, cosmetice și instrumente medicale și optice din patrie și străinătate, după prețurile din Capitală.

Bandaje, pasamente și instrumente pentru veterinari, etc. etc, dulapuri de siguranță conform ordinului ministrului reg. ung. de interne.

Articlii pentru casă și economie etc., vinuri curative, cognacuri, rumuri engleze, tea etc. zăhar curativ și totfelul de articlii de drogherie.

Gumă pentru îngrijirea copiilor, sticle pentru supt, *Soxleth*, *Nestlé*, *Kufeké*, *Theinhardt*, *Phosphatine*. — Instrumente auxiliare pentru moșit.

Săpunuri curative, minerale și cosmetice.

PARFUMURI. **PARFUMURI.**

Royer et Gallet, Ch. Houbigat
L. T. Piver, Marque d'Orsay etc.

Gumă! Ape curative și minerale.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu deosebită stimă:

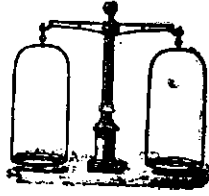
Drogheria „La împăratul Romanilor”
BISERICA-ALBĂ (Fehértemplom) str. Târgului nr. 58.
(Do 763)

KITZINGER JÓZSEF

fabricant de cumpene chimice și mecanice pentru articlii de precisiune

BUDAPESTA, VI., Nagymező-utca 52.

Execută și livrează cumpene pentru farmaciști, bijutieri, scrisori și pentru pachete, cumpene pentru lucrări de analiză și precizie, aparate pentru fizică, chimie și de măsurat; brevete și totfelul de lucrări în această branșă.

Execuție cu specialitate.

Prețuri convenabile.

Prețcurent franco.

Ki 1172

Beură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influințează producerea sângelui, întărind muschii și nervii, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți.

Prețul unei sticle mari . . . Cor. 3-50

„ „ „ mici . . . „ 2-

Se capătă în toate apotecele. — Depozitul principal la:

GUIDO FABRITIUS,

Fa 1047 apotecar în Sibiu.

1 CUTIE

(Fi 301-100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROAONE

De vânzare la librăria și papetăria

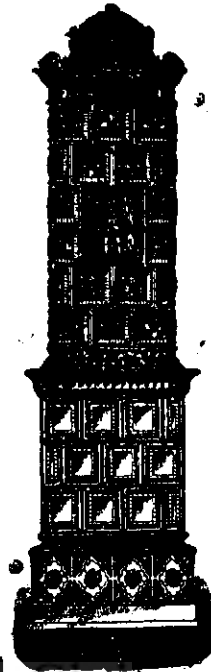
PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság nr. 1.

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

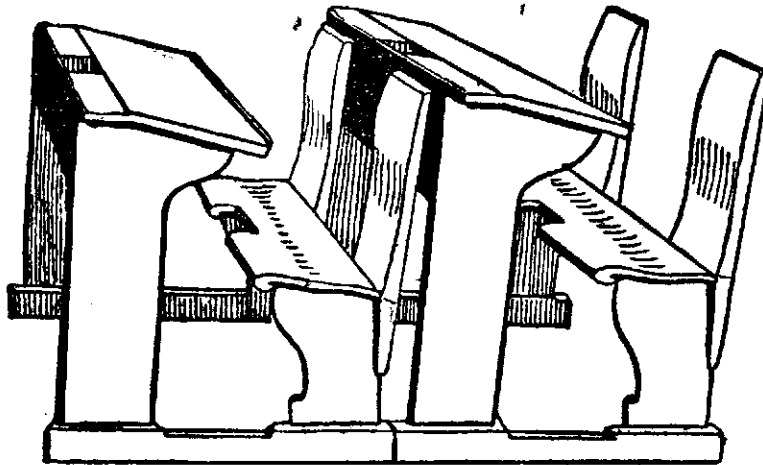
Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit. — Pregătește, reparaază și clădește căminuri și vetre de fier. Comandele din provincie se execută grabnie, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanță de 2 ani.

Ki 122-66

CORNEL JUCU

mare stabiliment pentru aranjamente moderne de școale și birouri.

LUGOS,

strada Hunyadi nr. 11 și str. Corvin 9.

Telefon 24.

Ju 762

Prima fabrică pentru lipit și tălat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.

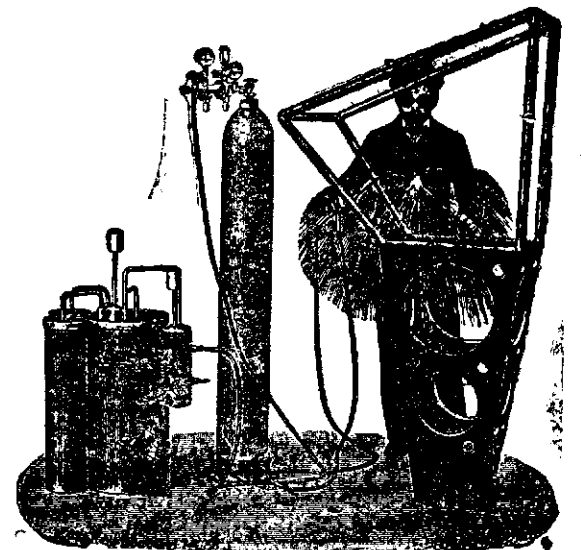
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!

Pistolul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen.

Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

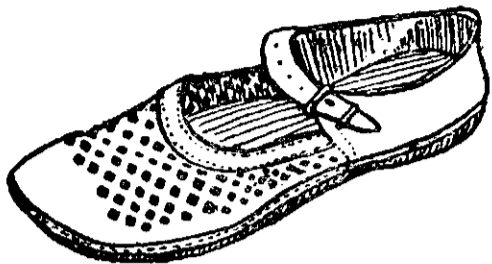

(Ko 199-120)

„UNIO”

fabrică de ghetе și pantofi
Budapesta, VII., Dohány-utca 16-18 sz.

Execută: GHETE SANDALE

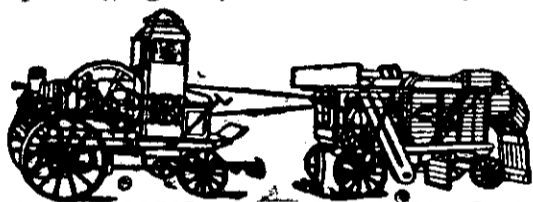
toffelul de ghetе pentru copii și ciobote, ghetе de casă pentru femei și bărbați. :: Prețurent gratis.
In schimbul unei oferte acceptabile se acordă vânzare pe credit. U 1173

1 192-60

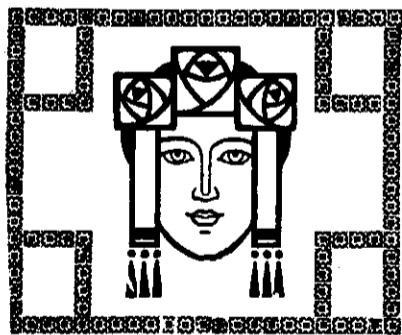
O. Ilioviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
Bistrița-Besztercze.

Execută toffelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

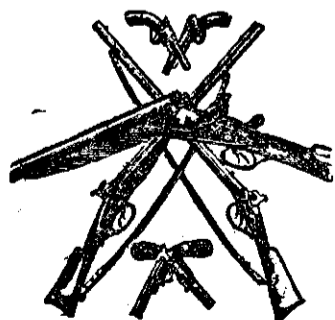
FISCHER BÉLA,

fotograf,
FĂGĂRAȘ — (FOGARAS),
piața cetății.

Pregătește fotografiile cele mai moderne, măriri de fotografii familiare, grupuri și tablouri după orice fotografie veche, cu prețurile cele mai ieftine. Execut cărți poștale cu fotografii, fotografii pe porțelan pe pietrii monumentale, după orice fotografii. FI 1045

— Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios. —

Atelier tehnic pentru reparat și atelier propriu p. nichelat cu putere electrică.

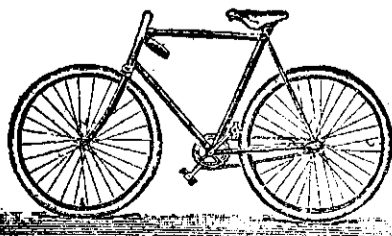
Pollinger Mihály

mecanic Po 1123

Timișoara-Fabrică, Széna-tér 8.

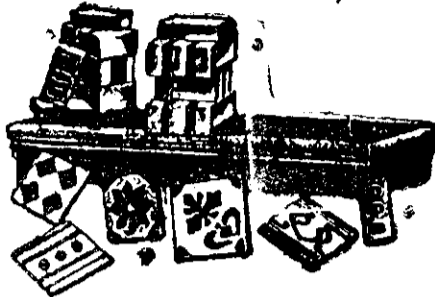
Reparator specialist pentru toffelul de mașini de cusut, biciclete, arme, revolve și gramofone. — Cele mai complicate reparaturi se execută în mod artistic, cu prețuri moderate.

Serviciu prompt. :: Garanță.

ZSIBRITA TESTVÉREK *întreprindere de arhitectură*

fabrică de articlii de ciment și magazin de materii pentru construcție,
Vârșeț (Versecz) Pancsovai-ut număr. 157.

Aducem la cunoștința on. public din loc și din provincie, că în piața din localitate am înființat o fabrică de articlii de ciment împreună cu întreprindere de arhitectură și magazin de materii pentru construcții.

Executăm cu prețurile cele mai moderate și pe lângă garanță: pardoseli cu beton și asfalt, canalizare cu pietrii artificiale și teracotă, iesle de beton de fier, trepte îndesate și atârnaătoare în liber, uscarea pereților umezi și a pivnițelor umede.

Ținem în depozit: Tevi de ciment, fabricații proprii, inele pentru fântâni, vase, canaluri deschise și basenuri, în orice mărime, vâlea cupțușite cu fier, cărămizi pentru clădiri, plăci de piatră artificială pregătite pe cale hidraulică, stâlpi pentru garduri de sârmă etc. — Cu proiecte de spese servim gratis,

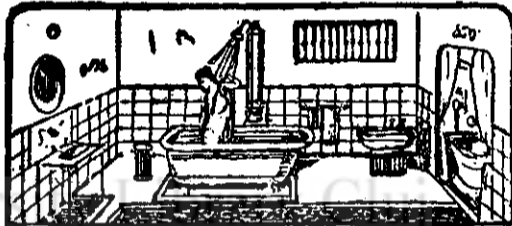
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Brașov, Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelșuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie

Lampe de carbid de toffelul Jela 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, ciosete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă

INȘTIINȚARE.

Aducem la cunoștința on. public, că despărțământul nostru de covoare l-am predat domnului

JÓNÁS BERTALAN,

care-l va conduce și pe mai departe în localitățile noastre.

Iar, întreprinderea noastră de aranjamente moderne pentru birouri am amplificat-o. Acest nou despărțământ al nostru dela 1 MAIU n. se află

în nouele noastre localități

din palatul MERBL (lângă prăvălia-Linoleum).

Ca reprezentanții principali în sudul Ungariei ai renumitei mașini de scris »SMITH PREMIER« și »JERRY« și ai mobilelor americane pentru birouri, ținem în localitățile noastre

expoziție permanentă de mobile p. birouri și mașini de scris. Cercetarea acestei expoziții nu obligă să cumpărați.

Considerând că atelierul nostru de reparări l-am mărit și l-am aranjat modern precum și în urma excelențelor conducători, suntem în măsură a satisface celor mai delicate pretențiuni în mod prompt și conștiințios. Rechizitele noastre americane sunt din calitate excelente, și se vând cu prețuri

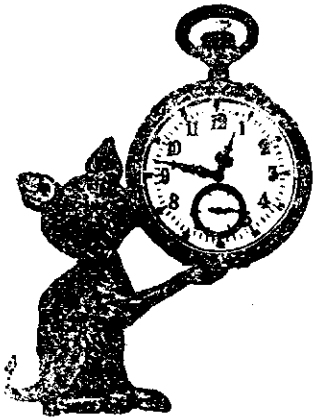

originale de fabrică. Primim și mai departe îngrijirea mașinilor de scris și reparări și orice comandă o executăm în modul cel mai culomt și prompt. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin suntem cu stîmă:

Maitinszky Pál és Társa, Temesvár.

prima întreprindere de aranjamente moderne pentru birouri și stabiliment de mașini de scris »SMITH« din Ungaria-de-sud. Ma 129

Dașă voreștisă nu porți în buzunar un orolog
care să umble bine și punctual.

Dașă voți ca oroloagele d-voastre de buzunar să umble bine și precis, atunci să le dați spre reparare orologierului

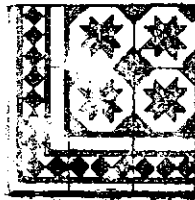
Stefan I. Róth

Sibiu, str. Fleischer, nr. 36.

care lucrează ieftin și pe lângă garanță

Tot aici se vând cu prețuri ieftine oroloage de buzunar și oroloage deșteptătoare. Ro 727

(Ma 131-60)

Mandler János

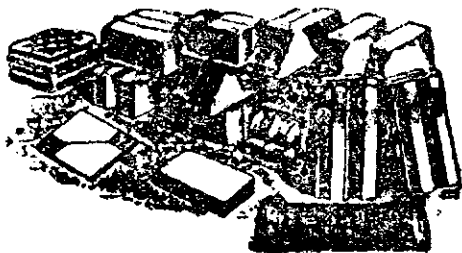
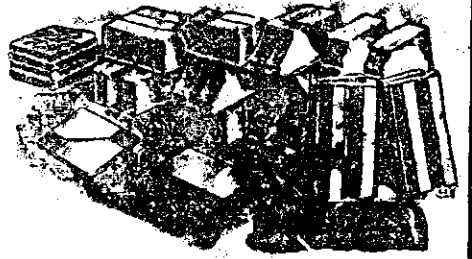
intreprindere de beton, plăci artificeale și teracotă

SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de lucrări în bransa lui, și anume: teracotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, uscare pereților umezi, trepte (scări) de piatră artificială, pereți, conuri „Rabitz”, inele pentru fântâni, bazeuri, fântâni arteziane și vâltoare executate neexceptionabil și cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servesc gratuit.

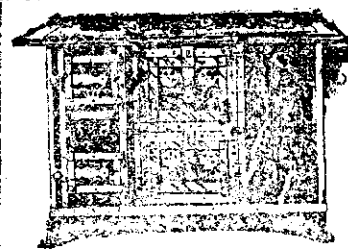
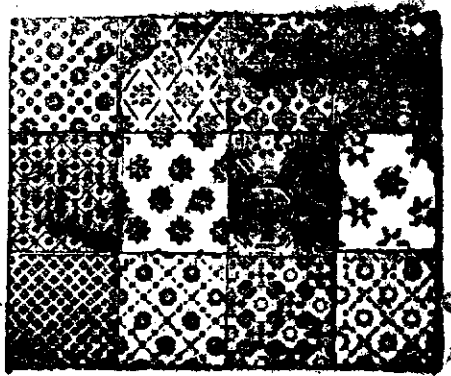
(Bo 423-)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și intreprindere de zidire

Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

Execută: padințări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precuși și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, ieșale, fântâni arteziane și bazeuri, poduri etc. cu prețuri moderate; servisiu prompt.

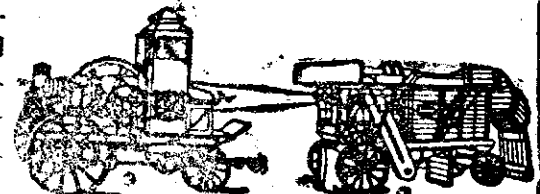
LEOPOLD KÖRBER

atelier pentru aranjamente cu gaz, apă ducte și canalizare, lăcătar artifice pentru mașini, motoare și edificii

MEDIAȘ (MEDGYES) strada Aisó Kovács nrul 23.

Execută totfelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferălii pentru zidări noi, porți de fier, balcoane-trepte, garduri pentru morminte și mașini de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cum-pene, vetre de fier și matrațe de fier, din material foarte bun — cu prețurile cele mai convenabile.

K 464

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sporocasa ung. 29,348.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutul financiar (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul directiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe asigurări contra spargerii, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face la condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca avizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BEKES, CSANÁD, BICOR, TEMES, TORONTÁL, CARAȘ-NEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”). Telefon nr. 850

(Bo 222-126)

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

”CONCORDIA”

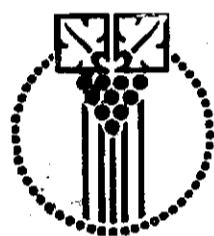
TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Executare
promptă.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, ti părături pentru bănci și societăți, precum și tipărături advocațiale, învitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Prețuri
moderate.